

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ**

**TÌM HIỂU LỄ HỘI LÔNG TÔNG CỦA NGƯỜI
TÀY Ở ATK ĐỊNH HÓA, THÁI NGUYÊN**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN VĂN HÓA

Chuyên ngành: Văn hóa dân tộc thiểu số

Mã số: 608

Sinh viên thực hiện: Hoàng Thị Chung

Giáo viên hướng dẫn: PGS. TS Nguyễn Văn Cần

Hà Nội- 2010

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành bài khóa luận tốt nghiệp này ngoài sự cố gắng, nỗ lực của mình, bản thân em còn nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của bà con huyện Định Hóa; các cô chú làm việc tại Trung tâm dịch vụ Di sản văn hóa & Du lịch ATK và Nhà trưng bày ATK Định Hóa; các thầy cô trong khoa VHDT. Đặc biệt là sự hướng dẫn, chỉ bảo tận tình của thầy Nguyễn Văn Cần- Phó hiệu trưởng trường Đại học Văn hoá Hà Nội. Qua đây em muốn bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc của mình đến toàn thể bà con, cô chú sống và làm việc tại ATK Định Hóa, các thầy cô trong khoa, thầy Nguyễn Văn Cần đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho em hoàn thành bài luận văn này.

Do đây là lần đầu tiên làm quen với việc viết luận văn, hơn nữa lại chưa phải là một nhà nghiên cứu, tìm hiểu chuyên nghiệp, thời gian khảo sát thực tế chưa thật sự được nhiều nên trong bài khóa luận này chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót và hạn chế. Vì vậy em rất mong nhận được ý kiến đóng góp của hội đồng giám khảo, quý thầy cô cũng như các bạn đọc, các nhà nghiên cứu gần xa để bài khóa luận của em được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày.... tháng 05 năm 2010

Sinh viên

Hoàng Thị Chung

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	3
1. Lý do chọn đề tài	3
2. Mục đích nghiên cứu	4
3. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu.....	4
4. Phương pháp nghiên cứu.....	4
5. Bố cục của khóa luận.....	5
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI TÀY Ở HUYỆN ĐỊNH HÓA, THÁI NGUYÊN	6
<i>1.1. Điều kiện tự nhiên, lịch sử của huyện Định Hóa, Thái Nguyên</i>	6
1.1.1. Điều kiện tự nhiên	6
1.1.2. Môi trường lịch sử	7
<i>1.2. Vài nét về đời sống kinh tế, văn hóa,- xã hội của người Tày huyện Định Hóa, Thái Nguyên</i>	9
1.2.1. Người Tày	9
1.2.2. Người Tày huyện Định Hoá, Thái Nguyên.....	13
1.2.2.1. Hoạt động kinh tế	13
1.2.2.2. Văn hoá- xã hội	14
CHƯƠNG 2: DIỄN TRÌNH LỄ HỘI LÔNG TÔNG CỦA NGƯỜI TÀY Ở ATK ĐỊNH HÓA, THÁI NGUYÊN VÀ CÁC GIÁ TRỊ CỦA NÓ. ... 28	
<i>2.1. Mục đích và nghi thức tổ chức</i>	29
2.1.1. Mục đích tổ chức	29
2.1.2. Nghi thức tổ chức.....	31
<i>2.2. Các trò chơi dân gian truyền thống và hiện đại</i>	36
2.2.1. Các trò vui chơi truyền thống	36

2.2.2. Các trò vui chơi hiện đại.....	50
2.3. Các giá trị của lễ hội Lồng Tồng.....	53
2.3.1. Giá trị cố kết cộng đồng.....	53
2.3.2. Giá trị thẩm mỹ.....	55
2.3.3. Giá trị khuyến khích tài năng lao động sản xuất và vui chơi văn nghệ với ý nghĩa cầu mùa.....	57
CHƯƠNG 3: NHẬN XÉT VÀ GIẢI PHÁP BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ CỦA LỄ HỘI LỒNG TỒNG.....	61
3.1. Nhận xét, đánh giá.....	61
3.1.1. Ưu điểm.....	61
3.1.2. Hạn chế.....	71
3.2. Một vài khuyến nghị về giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của lễ hội Lồng Tồng trong sự phát triển kinh tế, văn hóa du lịch.....	76
3.2.1. Đào tạo bồi dưỡng đội ngũ cán bộ.....	77
3.2.1.1. Đội ngũ cán bộ quản lý lễ hội.....	90
3.2.1.2. Đội ngũ hướng dẫn viên du lịch.....	77
3.2.1.3. Xây dựng đề án và kịch bản của lễ hội.....	78
3.2.2. Đầu tư kinh phí.....	84
3.2.3. Phối hợp giữa các ngành Văn hóa, Thể thao và Du lịch.....	80
3.2.4. Đối với địa phương nơi tổ chức lễ hội.....	82
KẾT LUẬN.....	86
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89
DANH SÁCH NHỮNG NGƯỜI CUNG CẤP TÀI LIỆU.....	89
PHỤ LỤC ẢNH.....	90

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Thái Nguyên là tỉnh miền núi nằm trong vùng Trung du miền núi Bắc Bộ, gồm một thành phố, một thị xã và bảy huyện.

Định Hóa là một trong bảy huyện của tỉnh Thái Nguyên. Trên địa bàn huyện có bảy dân tộc anh em sinh sống như: Kinh, Tày, Nùng, Dao, Hoa, Mông, Sán Chay, trong đó dân tộc Tày đông nhất chiếm 50% dân số. Dù chung sống đoàn kết và giữa các dân tộc anh em luôn vượt qua mọi khó khăn thách thức để xây dựng quê hương, song mỗi dân tộc đều có phong tục tập quán, sắc thái văn hóa riêng của mình.

Dân tộc Tày vốn có bề dày truyền thống văn hóa dân tộc và rất giàu về vốn văn hóa dân gian. Nền văn hóa dân gian đó ra đời cùng với sự hình thành của dân tộc và được nuôi dưỡng trong môi trường sinh thái tự nhiên, môi trường kinh tế xã hội.

Trong vốn văn hóa dân gian ấy có lễ hội Lồng Tồng- một sinh hoạt văn hóa đậm chất của người Tày. Lễ hội Lồng Tồng là một lễ hội đặc sắc của người Tày ở huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên, là một “ kho tàng sống” vô cùng quý giá để gìn giữ và bảo lưu những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Trong thời kỳ đổi mới đất nước hiện nay, với sự mở cửa của nền kinh tế thị trường, sự du nhập và giao thoa kinh tế đã ảnh hưởng không nhỏ đến nền văn hóa, trong đó có lễ hội dân gian cổ truyền.

Do những điều kiện khách quan và chủ quan khác nhau, nên đã có một thời lễ hội này đã bị mờ nhạt đi, người đến với lễ hội Lồng Tồng rất ít. Người đến xem cũng chưa hiểu nổi những giá trị được phản ánh trong lễ hội .

Do nhận thức được tầm quan trọng của lễ hội trong sinh hoạt văn hóa cộng đồng. Và do những nỗ lực đầu tư và xây dựng của Đảng, Nhà nước cùng Chính quyền Và nhân dân huyện Định Hóa, trong những năm trở lại đây sinh hoạt văn hóa này đã và đang được phục dựng.

Nghiên cứu về lễ hội Lồng Tồng ở ATK Định Hóa, Thái Nguyên là một việc làm cần thiết có ý nghĩa về mặt khoa học và thực tiễn, góp phần nghiên cứu văn hóa tộc người, bảo lưu những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

2. Mục đích nghiên cứu

Tìm hiểu về đặc điểm và các hình thức sinh hoạt văn hóa trong lễ hội Lồng Tồng của người Tày ở ATK Định Hóa, Thái Nguyên, gắn hoạt động lễ hội với kinh tế, xã hội của địa phương trong đó có hoạt động du lịch.

Đồng thời tổng quan về lễ hội Lồng Tồng, rút ra những giá trị tiêu biểu, mặt tích cực và hạn chế. Đề xuất khuyến nghị về giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy các giá trị của lễ hội này trong sự phát triển kinh tế, văn hóa du lịch trên địa bàn huyện Định Hóa và tỉnh Thái Nguyên.

3. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu chủ yếu là không gian địa lý huyện Định Hóa.

Đối tượng nghiên cứu là tìm hiểu về lễ hội Lồng Tồng của người Tày ở ATK Định Hóa, Thái Nguyên(một phần trong điều tra nghiên cứu văn hóa phi vật thể)

4. Phương pháp nghiên cứu

Khóa luận vận dụng phương pháp điền dã dân tộc học như điều tra khảo sát trên địa bàn diễn ra lễ hội.

Các kỹ thuật sử dụng trong quá trình viết khóa luận là: Quan sát thực tế, chụp ảnh, quay video, phỏng vấn sâu, phân tích so sánh, nghiên cứu thư tịch, xử lý thông tin tư liệu.

Vận dụng quan điểm của Nghị quyết Trung ương V khóa VIII của Đảng về Văn hóa.

5. Bố cục của khóa luận

Ngoài phần mở đầu và kết luận, nội dung chính của khóa luận gồm ba chương:

Chương 1: Tổng quan về người Tày ở huyện Định Hóa, Thái Nguyên

Chương 2: Diễn trình lễ hội Lồng Tồng của người Tày ở ATK Định Hóa, Thái Nguyên và các giá trị của nó

Chương 3: Nhận xét và giải pháp bảo tồn, phát huy giá trị của lễ hội Lồng Tồng

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Triệu Ân, Hoàng Quyết, tục cưới xin người Tày, H. 1995
2. Phương Bằng- Đôi nét về hội Lùng Tùng và việc khôi phục nó, tạp chí dân tộc học 1/ 1990
3. Huy Cận, Suy nghĩ về bản sắc văn hóa dân tộc- Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội 1990
4. Các dân tộc ở Việt nam(các tỉnh phía Bắc), H. 1978
5. Hoàng Chóng- Hội Lồng Tồng ở Văn Lãng. Tạp chí dân tộc 2/ 1991
6. Ma Ngọc Dung- Văn hóa ẩm thực của người Tày ở Việt Nam. Nhà xuất bản KHXH
7. Tuấn Dũng- Hoàng Quyết. Phong tục tập quán dân tộc Tày ở Việt Bắc. Nhà xuất bản VHDT 1994
8. Địa lý tỉnh Thái Nguyên- Biên soạn nhà giáo nhân dân Trịnh Trúc Lâm. Thái Nguyên 2008
9. Vi Hồng- Thì thâm dân ca nghi lễ
10. Hỏi và Đáp về cơ sở văn hóa Việt Nam. Nhà xuất bản văn hóa- thông tin
11. Đỗ Huy, Trường Lưu. Bản sắc dân tộc của văn hóa- Viện văn hóa (1990)
12. Phan Khanh. Bảo Tàng Di tích- Lễ hội. Nhà xuất bản thông tin 1991
13. Nguyễn Khôi- Các dân tộc ở Việt Nam cách dùng họ và đặt tên. Nhà xuất bản văn hóa dân tộc. Hà Nội 2006
14. Hoàng Lương. Lễ hội truyền thống của các dân tộc Việt Nam khu vực phía Bắc- Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội

15. Hoàng Nam. Văn hóa các dân tộc vùng Đông Bắc Việt Nam. Trường Đại học Văn hóa Hà Nội. Hà Nội 2004
16. Nhiều tác giả: Lễ cầu mùa của các dân tộc ở Việt Nam. Nhà xuất bản Văn hóa dân tộc. Hà Nội 1993
17. Hoàng Văn Páo, Lễ hội Lồng Tồng của người Tày Bản Chu, Xã Hưng Đạo, huyện Bình Gia, tỉnh Lạng Sơn, H. 2002
18. Phát huy bản sắc văn hóa Việt Nam trong bối cảnh Công nghiệp hóa, Hiện đại hóa. Nhà xuất bản văn hóa thông tin. Hà Nội 1996
19. Dương Văn Sáu. Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch- Trường Đại học Văn hóa Hà Nội. Hà Nội 2004
20. Sổ Tay về các dân tộc ở Việt Nam. Viện dân tộc học- Nhà xuất bản văn học
21. Tài liệu lấy từ Nhà trưng bày ATK Định Hóa, Thái Nguyên
22. Thái Nguyên- Di tích, danh thắng và triển vọng tương lai. Nhà xuất bản Văn hóa thông tin
23. Lê Ngọc Thắng- Lâm Bá Nam. Bản sắc Văn hóa dân tộc. Nhà xuất bản văn hóa dân tộc- Hà Nội 1990
24. Đồng Khắc Thọ. ATK in dấu lịch sử. Nhà xuất bản hội nhà văn
25. Từ điển thành ngữ- Tục ngữ dân tộc Tày. Nhà xuất bản văn hóa dân tộc. Hà Nội 1996
26. Văn hóa truyền thống Tày- Nùng. Nhà xuất bản văn hóa dân tộc. Hà Nội 1993